

IZVJEŠĆE O RADU ŽUPANIJSKOG OPERATIVNOG CENTRA ZA PROVEDBU PLANA INTERVENCIJA KOD IZNENADNOG ONEČIŠĆENJA MORA U PRIMORSKO- GORANSKOJ ŽUPANIJI U 2025. GODINI

1. UVOD

Županijski Plan intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Primorsko-goranskoj županiji (u daljnjem tekstu: Plan intervencija) donesen je od strane Županijske skupštine Primorsko-goranske županije ("Službene novine" broj 26/09, 42/12) za čiju provedbu je nadležan Županijski operativni centar Primorsko-goranske županije (u daljnjem tekstu: ŽOC) kojega je imenovao Župan na temelju točke 2.3. podtočke 21. Plana intervencije kod iznenadnih onečišćenja mora („Narodne novine“ broj 92/08 – u daljnjem tekstu: Nacionalni Plan intervencija) i članka 7. i 8. Plana intervencije.

Trenutni saziv ŽOC-a Župan je imenovao Odlukom o imenovanju članova Županijskog operativnog centra Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 30/21, 42/22, 9/23, 30/23, 21/24, 6/25 i 41/25).

Planom intervencija su utvrđene mjere koje se poduzimaju radi smanjenja šteta u okolišu izazvanih iznenadnim onečišćenjem mora u Primorsko-goranskoj županiji, subjekti koji su dužni provoditi mjere i njihova ovlaštenja, struktura ustroja te način provođenja mjera.

Izenadno onečišćenje mora podrazumijeva izljev ulja, smjese ulja, ispuštanje štetnih i opasnih tvari ili neuobičajeni prirodni događaj u moru (prekomjerni rast određenih organizama u moru, kao što su alge, meduze, plaštenjaci i sl.) čiji nastup nije moguće predvidjeti niti spriječiti mjerama prevencije. Planom intervencija se zato posebno razrađuje postupak u slučaju onečišćenja uljem i mješavinom ulja, postupak u slučaju onečišćenja štetnim i opasnim tvarima i postupak u slučaju neuobičajenog prirodnog događaja.

Sukladno obvezi iz točke 23. alineja 16. Nacionalnog Plana intervencija zadatak ŽOC-a je izrada godišnjeg izvješća, dok je točkom 26. Nacionalnog Plana intervencija propisan sadržaj godišnjeg izvješća te rok od 31. siječnja tekuće godine za dostavu istoga tajništvu Stožera.

Također tajništvo ŽOC-a ima obvezu po nalazu Državnog ureda za reviziju dostavljenom u ožujku 2021. godine postupiti sukladno donesenim nalogima i preporukama po obavljenoj Reviziji učinkovitosti Upravljanja intervencijama kod iznenadnih onečišćenja u Jadranskom moru za razdoblje od 2017.- 2019.. Konkretno to podrazumijeva izraditi procjenu opsega onečišćenja mora za svako iznenadno onečišćenje mora i podatke javno objaviti na mrežnim stranicama županije u sklopu godišnjeg izvješća o radu ŽOC-a.

2. SASTAV I ULOGA ŽOC-a U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI

ŽOC je tijelo odgovorno za provedbu postupaka i mjera predviđanja, sprječavanja, ograničavanja, spremnosti za i reagiranja po županijskom Planu intervencija i za operativno sudjelovanje u provedbi Plana intervencija i Subregionalnog plana. Područje djelovanja županijskog plana intervencija odgovara granicama županije.

Ako onečišćenje ugrožava ili može ugroziti morski okoliš, zdravlje ljudi ili gospodarsku uporabu mora u području djelovanja više ŽOC-eva, ili prelazi mogućnost djelovanja jednog ŽOC-a, koordinativno djelovanje preuzima MRCC

(Maritime rescue Coordination Centre Rijeka) odnosno Nacionalna središnjica za traganje i spašavanje Rijeka u suradnji sa ŽOC-om i za područje 3 susjedne županije.

ŽOC ima zapovjednika, zamjenika zapovjednika, članove, tajnika koje je imenovao Župan iz reda predstavnika tijela državne uprave u Županiji, iz upravnih odjela i službi Primorsko-goranske županije, te županijskih javnih ustanova čija pomoć može biti od značaja za otklanjanje posljedica onečišćenja. Zapovjednik ŽOC-a je lučki kapetan Lučke kapetanije Rijeka a zamjenik zapovjednika je predstavnik Policijske uprave Primorsko-goranske – načelnik Sektora za granice.

Uže zapovjedništvo ŽOC-a čine predstavnici upravnih tijela županije nadležnih za poslove zaštite mora, zaštitu okoliša, zaštitu i spašavanje te unutarnjih poslova.

Sjedište ŽOC-a nalazi se u Lučkoj kapetaniji Rijeka, Senjsko pristanište 3.

Poslove tajništva ŽOC-a obavlja županijsko upravno tijelo nadležno za poslove zaštite mora, odnosno Upravni odjel za pomorsko dobro, promet i veze.

Uz zapovjednika i njegovog zamjenika ŽOC ima devet članova te sedam zamjenika koji su imenovani iz redova predstavnika sljedećih tijela i institucija:

- Lučka kapetanija Rijeka (zapovjednik i član),
- Ministarstvo unutarnjih poslova, Policijska uprava Primorsko-goranska (zamjenik zapovjednika),
- Upravni odjel za pomorsko dobro, promet i veze Primorsko-goranske županije (član),
- Ministarstvo unutarnjih poslova, Područni ured civilne zaštite Rijeka (član),
- Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije, Služba za zaštitu mora i priobalja - Rijeka (član),
- Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša Primorsko-goranske županije (član),
- Hrvatske vode, Vodno-gospodarstveni odjel Rijeka (član),
- Javna ustanova Priroda (član),
- Državni inspektorat RH, Služba za nadzor zaštite okoliša i vodopravne inspekcije, Područna jedinica u Rijeci (član),
- Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije (član).

3. PREGLED REDOVNIH AKTIVNOSTI ŽOC-a U 2025. GODINI

U nastavku ovog materijala daje se izvješće o radu ŽOC-a u provedbi Plana intervencija za 2025. godinu.

U tom periodu ŽOC je održao 3 sjednice u punom sastavu, više radnih sastanka u užem sastavu, obavio više edukativno-stručnih posjeta raznim institucijama, sudjelovao na stručnim skupovima, organizirao akciju čišćenja mora, organizirao vježbu intervencije na moru te proveo ostale aktivnosti. Sve obveze određene Programom rada u 2025. godini obavljene su u cijelosti.

Izvješće se prezentira kroz održane sjednice i na njima donijete zaključke uz poseban osvrt na aktivnosti i suradnju u provođenju plana s drugim tvrtkama i institucijama na zaštiti mora uz detaljan osvrt na financiranje Plana intervencije odnosno aktivnosti koje su provođene u cilju zaštite mora, morske obale i okoliša od onečišćenja. Posebno valja naglasiti kako se dio sjednica održao u novouređenom prostoru ŽOC-a koji se nalazi u prizemlju poslovne zgrade Lučke kapetanije u Rijeci čija se izgradnja financirala donacijom vlade SAD-a u suradnji s Ministarstvom mora, prometa i infrastrukture te uz potporu Primorsko-goranske županije u 2019. godini.

Tijekom godine ŽOC je sudjelovao manjem broju onečišćenja mora, koja su otklonjena angažmanom specijalizirane tvrtke Dezinsekcija d.o.o. Rijeka odnosno njenih obučениh djelatnika i materijalnih resursa koje ima na raspolaganju Primorsko-goranska županija temeljem sklopljenih ugovora za čišćenje mora s tri eko plovila – EKO 13/4, EKO II i EKO III.

Primorsko-goranska županije je provela odgovarajuće postupke javne nabave te je navedenim ugovorila pružanje usluga čišćenja mora sa tri gore navedena plovila i to:

1. EKO II i III

Angažirana su 2 plovila čistača tipa EKO 2000. Njihova usluga određena je Okvirnim sporazumom za nabavu usluga čišćenja morskog okoliša sa dva eko broda (plovila čistača mora) broj 07/02-21/03OS za plovila ECO II i ECO III, sklopljenog dana 07. listopada 2021. godine na četverogodišnje razdoblje vrijednosti 549.352,98 eura s PDV-om, temeljem kojega se zaključuju pojedinačni godišnji Ugovori. Navedena usluga pružana je do 11. studenog 2025. godine, te je po provedenom novom postupku javne nabave zaključen novi Okvirni sporazum za nabavu usluge čišćenja morskog okoliša s dva plovila čistača mora broj 07/02-25/01OS, sklopljenog dana 18. prosinca 2025. godine na četverogodišnje razdoblje vrijednosti 604.410,00 eura s PDV-om, temeljem kojega se zaključuju pojedinačni godišnji Ugovori.

Usluga podrazumijeva pripravnost i nadzor morskog okoliša te ekoloških intervencija na moru. Uz Primorsko-goransku županiju u sufinanciranju sudjeluje Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture. Ovi brodovi služe za prikupljanje krutog i tekućeg otpada s morske površine, za opasivanje onečišćenja zaštitnim zavjesama, za gašenje manjih požara uz obalu i aplikaciju disperzanata odnosno aeraciju podmorja.

Slika 1. Plovila čistači mora tipa „ECO 2000“ – EKO II i III

2. EKO 13/4

Uz spomenute brodove ECO 2000, u sustavu zaštite mora je i brza brodica, tipa EKO 13/4. Brodica je u stanju stalne pripravnosti za sve vrste intervencija u funkciji čišćenja mora i njegove zaštite. Brodicu je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode predalo Primorsko-goranskoj županiji 2007. godine u vlasništvo bez naknade.

Za korištenje navedene brodice dana 01. veljače 2023. godine zaključen je Okvirni sporazum za nabavu usluga čišćenja morskog okoliša s brodom EKO 13/4, broj 07/02-22/01OS, na četverogodišnje razdoblje vrijednosti 573.350,00 eura s PDV-om, temeljem kojega se zaključuju pojedinačni godišnji Ugovori.

Slika 2. Brza brodica EKO 13/4

3.1. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG OPERATIVNOG CENTRA

3.1.1. Sjednica ŽOC-a održana 21. siječnja 2025. godine

Na sjednici je razmatrano Izvješće o radu ŽOC-a na provedbi Plana intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Primorsko-goranskoj županiji u 2024. godini koje je jednoglasno prihvaćeno.

Isto tako razmatrano je izvješće o ispitivanju kakvoće morske vode tijekom 2024. godine prezentirano od strane nastavnog zavoda za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije.

U nastavku je razmatran prijedloga donošenja Odluke o održavanju operativne vježbe "EKO-MORE 2025" i organizaciji akcije čišćenja mora, obale i podmorja koja je planirana za dan 05. lipnja 2024. povodom Svjetskog dan zaštite okoliša s radnim nazivom: "ČISTO MORE I OBALA 2025.". Obje aktivnosti su uspješno izvršene.

3.1.2. Sjednica ŽOC-a održana 03. lipnja 2025. godine

Na sjednici je razmatrano Stanje operativnih priprema i pripravnost subjekata iz Plana intervencija za provođenje mjera u slučaju iznenadnog onečišćenja mora tijekom turističke sezone 2025. godine koje je jednoglasno prihvaćeno.

U nastavku je razmatran Prijedlog plana provedbe akcije čišćenja mora, obale i podmorja povodom Svjetskog dana zaštite okoliša čiji pregled se detaljnije prikazuje pod točkom 4.2..

3.1.3. Sjednica ŽOC-a održana 12. prosinca 2025. godine

Na sjednici je utvrđen godišnji Programa rada ŽOC-a za 2026. godinu koji je dan kroz popis određenih poslova, njegovih nositelja, suradnika te rokova za izvršenja planiranih aktivnosti.

Sukladno usvojenom Programu rada ŽOC-a za 2025. godinu izvršen je nadzor i kontrola stanja olupina u podmorju Primorsko-goranske županije.

Uspješno je obavljen pregled 11 olupina koji je pokazao da je, u cjelini gledano, stanje još uvijek pod kontrolom kao i svih prethodnih godina. Kako je i ranije upozoravano, trend konstantnog propadanja svih čeličnih olupina se nastavlja, kada u popisu 11 opasnih olupina na podmorju Primorsko-goranske županije imamo olupine stare od 40 do preko 80 godina, od kojih je većina sa uznapredovalim stupnjem korozije.

Na nekim od olupina registrirana su manja, ali stalna propuštanja kao što su TA 36 Stella Polare u Velim vratima kod Brestove, TA 45 Spica u Vinodolskom kanalu kod Novog Vinodolskog te teretni brodovi Kalliopi u Velim vratima i Elhawi Star ispred sušačke luke.

Međutim, u posljednje dvije godine posebno zabrinjava stanje na olupini m/b Peltastis uz obalu otoka Krka nasuprot Crikvenice. Ponovilo se u dva navrata nekontrolirano istjecanje goriva iz pramčanog spremnika te je provedeno ispušćanje goriva koje se sakupilo ispod pramčanog kaštela, ali potpuna sanacija može se provesti jedino ako se ispumpa gorivo iz cijelog pramčanog spremnika. Ne treba ni napominjati što bi značilo ako dođe do većeg propuštanja i iznenadnog onečišćenja mora i obale u njenoj blizini.

Navedeno je sanirano tijekom 2025. godine no zahtjeva pojačano praćenje u budućem razdoblju.

U vezi s navedenom sanacijom onečišćenja uzrokovanog olupinom Peltastis, dan je pregled postupka sanacije, izvršenog putem Lučke kapetanije Rijeka, te se posebnost ogleda u činjenici da su na dubini od 22 metra spojene cijevi, a - uz pomoć transfer crpke - isisani ugljikovodici smješteni u tankove na plovilu Dezinfekcije te potom odvezeni do kopna gdje su ih njihove cisterne preuzele na ekološko zbrinjavanje. Nakon odvajanja zauljenih voda nataložilo se nafte u količini od 750 litara, čime je spriječeno moguće onečišćenje akvatorija.

4. PREGLED AKTIVNOSTI INICIRANIH ILI OBAVLJENIH OD STRANE ŽOC-a

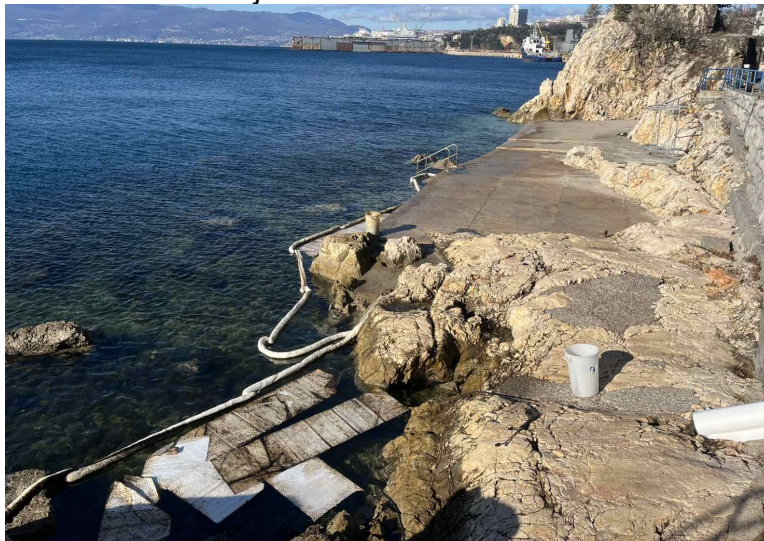
4.1. Zabilježeni događaji u kojima je ŽOC reagirao zbog potencijalne i/ili stvarne opasnosti

4.1.1. Dana 15. i 16. siječnja 2025. godine zabilježeno je manje onečišćenje na području Kostrene

Dana 15. i 16. siječnja 2025. godine zabilježeno je manje onečišćenje mora na području Općine Kostrena. Naime, onečišćenje je zabilježeno na platou ispod bivše slastičarnice tijekom puhanja jake bure, a morska struja teče u smjeru zapada, što ukazuje na to kako je teško moguće da bi onečišćenje s mora došlo na kopno. Zabilježeno je nešto gušće onečišćenje u usporedbi s uljnim filmom koje se može zamijetiti po morskoj površini (tijekom onečišćenja). Onečišćenje je sanirano istog dana od strane djelatnika iz tvrtke Dezinfekcija, Rijeka, a nakon što je otkriveno prethodnog dana u večernjim satima prilikom kojeg su bili nazočni i predstavnici Općine Kostrena, rafinerije nafte INA te pozvani policijski djelatnici.

Odgovorna osoba za nastalo onečišćenje nije utvrđena već su izuzeti uzorci onečišćenja od strane Nastavnog zavoda za javno zdravstva Primorsko-goranske županije. Također, uzimanje uzorka obavljeno je i sa strane predstavnika rafinerije nafte INA.

Slika 3. Nastalo onečišćenje mora

Izvor: Općina Kostrena

4.1.2. Tijekom lipnja 2025. godine zaprimljena je informacija o onečišćenju mora koje se pojavljuje na površini iznad olupine Peltastis koja se nalazi u blizini naselja Šilo na otoku Krku

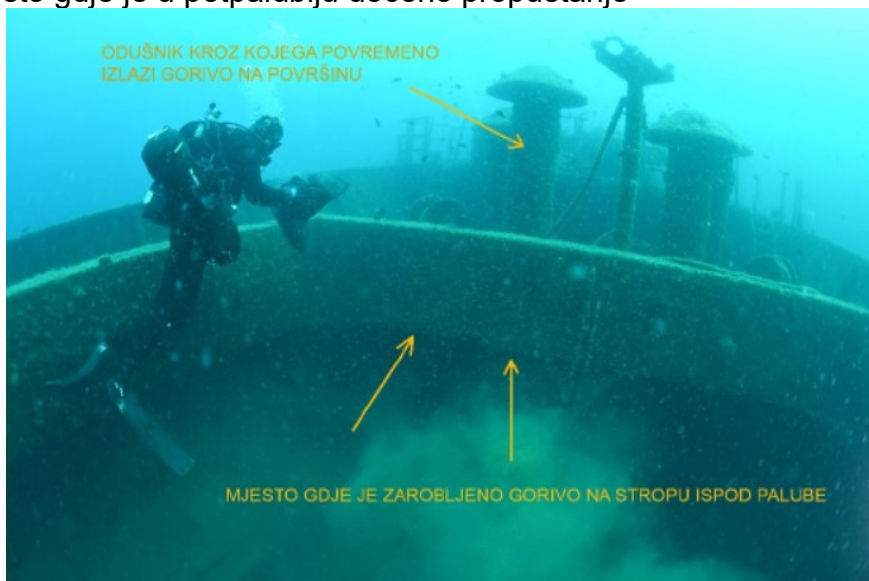
Početkom mjeseca lipnja 2025. godine zaprimljena je informacija o onečišćenju mora koje se pojavljuje na površini iznad olupine broda Peltastis, koja se nalazi kod naselja Šilo na otoku Krku i koja uzrokuje manji uljni film i neugodan miris na površini. Brod Peltastis je potonuo 1968. godine te se sporadično pojavljuje onečišćenje na površini koje je sada zamijećeno u većem obimu nego inače.

Odlučeno je da se izvedu probni kontrolni uroni ronionica, koji su uočili i zaključili kako je određena količina zaostalih ugljikovodika (nafte) "zarobljena u džepu" broskog potpalublja.

Lučka kapetanija Rijeka poduzela je neophodne proceduralne radnje za sanaciju potonulog broda te je kroz postupak nabave odabrana riječka tvrtka Dezinsekcija d.o.o. koja je uspješno obavila zahtjevu operaciju podmorskog čišćenja.

Posebnost se ogleda u činjenici da su na dubini od 22 metra spojene cijevi, a - uz pomoć transfer crpke - isisani ugljikovodici smješteni u tankove na plovilu Dezinsekcije te potom odvezeni do kopna gdje su ih njihove cisterne preuzele na ekološko zbrinjavanje. Nakon odvajanja zauljenih voda nataložilo se nafte u količini od 750 litara, čime je spriječeno moguće onečišćenje akvatorija.

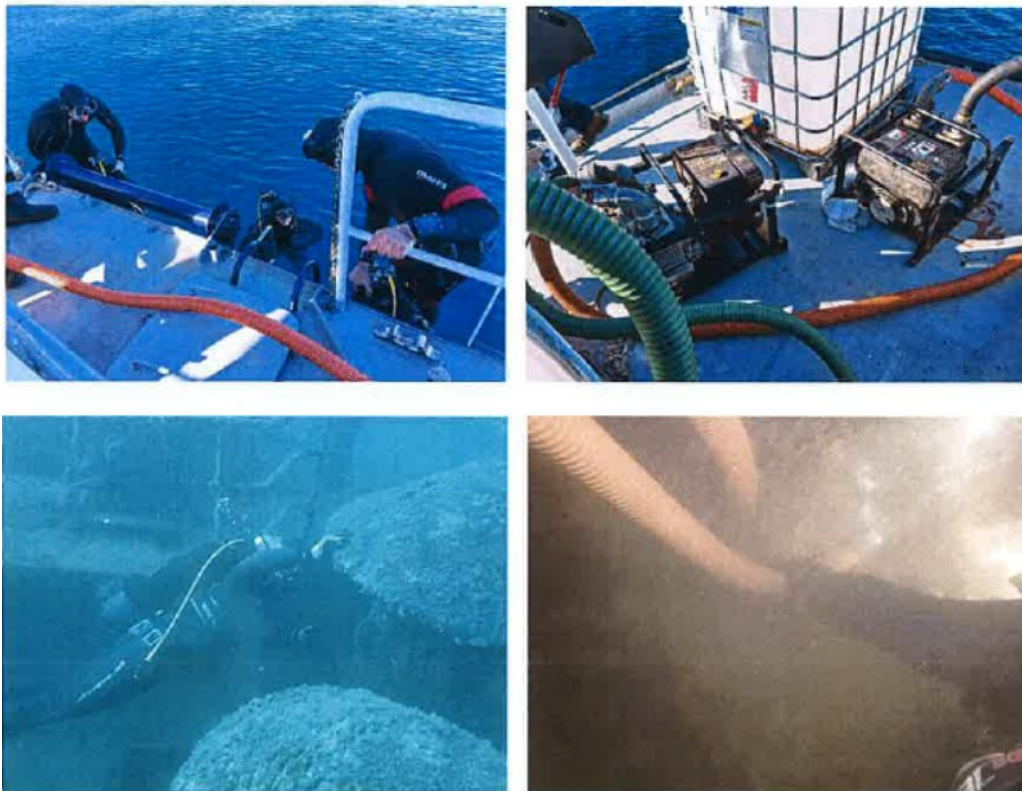
Slika 4. Mjesto gdje je u potpalublju uočeno propuštanje

Slika 5. Sloj zarobljenog goriva na stropu. Vidi se baza odušnika kroz kojega gorivo povremeno izlazi na površinu, kada se sloj goriva poveća preko određene debljine.

Slika 6. Fotografije provođenja sanacije

4.2. Akcija povodom Svjetskog dana zaštite okoliša

Povodom Svjetskog dana zaštite okoliša koji se obilježava 5. lipnja, Primorsko-goranska županija i Županijski operativni centar za provedbu Plana intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Primorsko-goranskoj županiji (ŽOC) planirali su provođenje dvodnevne akcije obilježavanja navedenog dana i to:

1. dana 21. svibnja 2025. godine započele su aktivnosti vezane uz obilježavanje navedenog dana s akcijom čišćenja obale pod nazivom: "Čisto more i obala 2025" na području općine Vrbnik.

Ista se provela u suradnji i uz sudjelovanje volontera akcije iz redova ŽOC-a, zaposlenika Primorsko-goranske županije, Općine Vrbnik, Javne ustanove Priroda, Županijske lučke uprave Krk, Jadranskog edukativno-istraživačkog centra za reagiranja na iznenadna onečišćenja mora – ATRAC te uz podršku Ponikve eko otok Krk d.o.o. i Dezinsekcije d.o.o..

Naglašeno je da je cilj akcije u podizanja svijesti o potrebi očuvanja čistog mora i obale kako bi se podigla svijest svih uključenih u zaštitu mora o potrebi očuvanja istoga, od malog pojedinca do sustava u cjelini.

Uz sudjelovanje 30-ak volontera prikupljen je otpad sa šest plaža, a radilo se o proizvodima od plastike, stakla, gume te drva.

Valja istaknuti da su se akciji pridružile i osobe koje su se slučajno zatekle na plažama te kada su vidjele akciju čišćenja u tijeku i same se uključile.

Slika 7. Čišćenje nepristupačne plaže s kopna

Slika 8. U čišćenje plaža samostalno se uključuju i osobe koje su se slučajno zatekle na plaži

Slika 9. Sudionici prvog dana akcije

Slika 10. Prikupljeni otpad

2. dana 2. lipnja 2025. godine na području Općine Vrbnik održan je drugi dio akcije „Čisto more i obala 2025.“ kroz akciju čišćenja podmorja luke Vrbnik te edukativnu radionicu i prezentacije za učenike Osnovne škole Krk-Područne škole Vrbnik.

Podmorje luke Vrbnik je čišćeno od strane ronioca te je izvučena vrlo mala količina otpada jer istoga nema iz čega se može zaključiti da korisnici luke Vrbnik odgovorno koriste akvatorij luke te mogu poslužiti za primjer.

Edukativnu radionicu i prezentacije za učenike održane su od strane Javne ustanove Priroda i Jadranskog edukativno-istraživačkog centra za reagiranja na iznenadna onečišćenja mora te su učenicima prezentirane zanimljive teme o zaštiti mora te okoliša općenito.

U edukativnoj radionici učenici su kroz likovnu i jezičnu kreativnost upoznali morske vrste organizama koji žive u moru te uočili problem i utjecaj otpada, osobito plastike, na njih. Nacrtali su svoj morski organizam te smislili poruku tog organizma za ljude o životu u smećem zagađenom moru.

Od strane Ponikve eko otok Krk postavljen je u luci edukativni kontejner koji sadrži informativne materijale o odgovornom zbrinjavanju otpada s posebnim naglaskom na očuvanje mora i sprječavanje problema plastičnog otpada. Učenici i ostale zainteresirane osobe poslušali su korisne prezentacije djelatnika Ponikve-eko otok Krk.

Slika 11. Edukativne radionice

Slika 12. Čišćenje podmorja

Slika 13. Izložba učenčkih radova

Slika 14. Sudionici drugog dana akcije

4.3. Održavanje vježbe sigurnosti i reagiranja na moru u akvatoriju riječke luke 28. lipnja 2025. godine

U organizaciji ŽOC-a u akvatoriju sidrišta riječke luke održana je godišnja „Vježba sigurnosti i reagiranja na moru 2025.“ dana 28. lipnja 2025. godine.

Tijekom vježbe simuliran je sudar trajekta i katamarana, pri čemu je došlo do požara, ozljeđivanja i padanja osoba u more, kao i do onečišćenja morske površine. Vježbom se istodobno testirala spremnost i koordinacija u četiri ključna područja: gašenje požara na brodu, spašavanje unesrećenih osoba na brodu, spašavanje osoba u moru i reagiranje kod iznenadnog onečišćenja mora. U vježbi je sudjelovalo ukupno 25 prometala sa cca 150 pripadnika službi i operativnih timova, uključujući: Lučku upravu Rijeka, Rapsku plovību, Jadroliniju, Lučku kapetaniju Rijeka, Pomorsku policiju, Jadranski pomorski servis, Dezinsekciju, Vatrogasnu zajednicu PGŽ, JVP Rijeka i Opatija, Policijsku upravu PGŽ te Zavod za hitnu medicinu PGŽ.

Hodogram održane vježbe:

11:58

U akvatoriju riječke luke (na sjevernom dijelu istočnog sidrišta) dolazi do sudara između trajekta Rapske plovidbe i katamarana Jadrolinije te pritom dolazi do požara (simuliran na JPS-ovoj teglenici Fiumanka)

12:00

LKC Rijeka javlja MRCC o pomorskoj nesreći

MRCC obavještava Kapetaniju te zapovjednik ŽOC-a lučki kapetan g. Glažar izdaje usmeni nalog da se pozovu članovi ŽOC-a

MRCC obavještava sve službe – policija, vatrogasci, Zavod za hitnu medicinu, JPS, Dezinsekcija

12:10

Izdaje se zapovijed za isplovljenje brzog broda Lučke kapetanije Rijeka VID radi utvrđivanja činjeničnog stanja i brzog policijskog plovila Marino Jakominić radi osiguranja onečišćenog područja.

12:15

Na brodu su unesrećeni ljudi te lučki kapetan nalaže da se isti brzim medicinskim brodicama LK Rijeka evakuiraju sa zapaljenog broda

Jedna osoba je pala u more te brod LK Rijeka Vid kreće u SAR potragu akvatorija

Dolazak vatrogasaca na područje luke i ukrcaj ljudstva s opremom na tri (3) tegljača JPS-a

12:30

Isplovljavanje tegljača s vatrogascima i opremom na gašenje

Prvi tegljač kreće prema zapaljenoj barži Fiumanka vatrogasci te uz pomoć tegljača započinju gašenje

U isto vrijeme zapaljuje se i električno vozilo na trajektu te drugi tegljač započinje gašenje električnog vozila koristeći odgovarajuću opremu

Treći tegljač kreće na katamaran Jadrolinije s ciljem evakuacije unesrećene osobe (alternativno moguće da krene prema barži ukoliko bude takva procjena)

Završena evakuacija unesrećenih osoba s brzim brodicama za hitne medicinske prijevoze do vozila kopnene hitne pomoći.

Pronađena osoba koja je pala u more i podignuta/spašena na SAR brod VID

12:40

Ugašena oba požara (teglenica i električno vozilo)

12:50

Uslijed sudara zabilježeno je onečišćenje mora te je Dezinfekcija krenula u prikupljanje onečišćenja

13:10

Prikupljeno je cijelo zabilježeno onečišćenje mora (za simulaciju koristi se pjena koju osiguravaju tegljači)

13:20

Povratak snaga i završetak akcije

Slika 15. Tegljači sa ukrcanim vatrogasnim ekipama

Slika 16. Gašenje požara od strane tegljača

Slika 17. Gašenje požara na plovilu sa vatrogasnom ekipom

Slika 18. Prikupljanje nastalog onečišćenja mora

Slika 19. Pogled na sudionike vježbe po završetku iste

5. FINANCIRANJE

Plan intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Republici Hrvatskoj ne uređuje način financiranja županijskih planova intervencija, što znači da je njihovim donositeljima odluka o tome stavljena na dispoziciju.

U poglavlju IX. uređuje se financiranje Plana intervencija i to sredstvima potrebnim za redovito održavanje Plana i sredstvima za poduzimanje žurnih mjera u slučajevima kada je počinitelj poznat.

Sukladno odredbama Pomorskog zakonika troškove nastale onečišćenjem snosi onečišćivač. Temeljem te odredbe u tekst Plana unijeta je odredba prema kojoj će se provedba Plana intervencija te aktiviranje Plana financirati od strane osiguratelja broda, za brod koji je izazvao onečišćenje.

No, problem nastaje kad je onečišćivač nepoznat a treba platiti nastale troškove sanacije. Dosadašnja iskustva sa onečišćenjima prouzročenim od strane nepoznatih počinitelja ukazuju na to da njihove posljedice obično prelaze granice

područja jedne do dvije priobalne jedinice lokalne samouprave. Zato, troškovi saniranja takvih onečišćenja često prelaze mogućnosti financiranja pojedinih jedinica lokalne samouprave, pogotovo onih sa skromnijim proračunskim sredstvima.

Uslijed intenzivnog pomorskog prometa, odnosno gospodarskog i rekreativnog korištenja mora i priobalja postoji mogućnost zagađenja mora i obalnog područja bilo koje od priobalnih jedinica lokalne samouprave. Naš Plan intervencija predviđa da uz Županiju, u financiranju Plana moraju uzeti učešća svi priobalni gradovi i općine osiguranjem sredstava za poduzimanje žurnih mjera u slučajevima kada je počinitelj nepoznat, putem "Fonda za sanaciju iznenadnih onečišćenja" (u daljnjem tekstu: Fond).

Ukupan iznos sredstava koja se godišnje osigurava u Fondu je 79.633,69 eura. Primorsko goranska županija od toga uplaćuje 20% u iznosu od 15.926,74 eura, dok gradovi i općine snose 80%, odnosno 63.706,95 eura na temelju sljedećih elemenata:

- pola sredstava prema duljini obalne linije,
- pola sredstava prema visini proračunskih sredstava (umanjeno za iznos sredstava namijenjenih otplatama kredita, zajmova i sličnih zaduženja).

Neutrošena sredstva Fonda prenose se u sljedeću godinu, pa se visina udjela svake godine određuje prema utrošenim sredstvima Fonda u prethodnoj godini.

Prema stanju u vrijeme izrade ovoga izvješća Fond raspolaže s 84.681,78 eura. Programske aktivnosti Fonda obavljaju se u okviru programskih aktivnosti nadležnog upravnog tijela Primorsko-goranske županije.

Financijska sredstva za redovito održavanje Plana (organizacija operativne vježbe, akcije čišćenja okoliša, prikupljanje/izrada dokumentacije, izrada video spota i njegovo emitiranje i ostalo) osiguravaju se iz proračuna Primorsko-goranske županije. U 2025. godini za navedenu namjenu osigurano je i realizirano 14.362,03 eura u cijelosti.

Osim sredstva koja su namijenjena za rad ŽOC-a Primorsko-goranska županija za potrebe povećane spremnosti u dijelu zaštite mora, morske obale i okoliša osigurava i dodatna sredstva u Proračunu te suradnjom s Ministarstvom mora, prometa i infrastrukture koje kroz potpisane Ugovore sufinancira program zaštite mora. Iz pregledne tablice 1. može vidjeti se da je u 2025. godini ukupno na zaštitu mora utrošeno 275.423,30 eura za namjenu kako slijedi u nastavku:

Zaštita mora, morske obale i okoliša	2025 (eura)
Obveze po Ugovoru o javnoj nabavi za usluge čišćenja morskog okoliša s dva ekološka broda EKO II i III	59.382,60
Sredstva Ministarstva mora, prometa i infrastrukture EKO II i III	61.052,40
Obveze po Ugovoru za korištenje ekološke brodice EKO 13/4	102.891,93
Sredstva Ministarstva mora, prometa i infrastrukture EKO 13/4	30.526,20
Izrada Projekta „Kontrola opasnih podvodnih olupina u županiji s opisom stanja“	6.950,00
Rad Županijskog operativnog centra za zaštitu mora	14.362,03
Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	258,14
Ukupno	275.423,30

6. SURADNJA U PROVOĐENJU PLANA

Djelatnost ŽOC-a u proteklom razdoblju zasnivala se na preventivnim aktivnostima i manjim onečišćenjima mora kao i praćenja stanja nakon onečišćenja.

ŽOC je imao dobru suradnju sa specijaliziranom tvrtkom Dezinsekcijom d.o.o. Rijeka s kojom je Primorsko-goranska županija kroz Ugovore za usluge čišćenja morskog okoliša definirala način korištenje 3 plovila čistača mora.

Osim navedene tvrtke, kako je već prije spomenuto, ŽOC u slučajevima većih onečišćenja raspolaže s mogućnošću aktiviranja dodatnih snaga kojim raspolažu pravne osobe koje posjeduju stručne djelatnike i tehničko-tehnološke resurse za otklanjanje posljedica nastalih u slučajevima iznenadnih onečišćenja. Njihovo stanje se redovno ažurira svake godine. Uz to ŽOC ažurira i popis institucija, organizacija te pravnih osoba koje može angažirati u slučaju onečišćenja mora a nisu direktno u sustavu zaštite mora.

Iako Plan intervencija utvrđuje mjere koje se poduzimaju radi smanjenja šteta u okolišu izazvanih iznenadnim onečišćenjem mora čiji nastup nije moguće predvidjeti niti spriječiti mjerama prevencije, ŽOC u svom radu nastoji djelovati pro aktivno u cilju sprječavanja nastanka onečišćenja tamo gdje se ona najčešće mogu dogoditi. U 2025. godini nastavila se suradnja i razmjena iskustava s ostalim ŽOC-evima Republike Hrvatske.

7. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Tijekom 2025. godine ŽOC je obavio sve aktivnosti predviđene Planom intervencija i donesenim Programom rada za 2025. godine te je sustav zaštite mora uspio održati na visokoj razini operativne spremnosti zahvaljujući prije svega trajnim ulaganjem u materijalne i ljudske resurse kod svih sastavnica koje čine sustav zaštite mora. Uspješno održana najveća vježba do sada u organizaciji ŽOC-a pokazuje uspješnu provjeru učinkovitosti i međusobne koordinacije svih nadležnih tijela u kriznim situacijama na moru, čime Primorsko-goranska županija dodatno potvrđuje visoke standarde sigurnosti i pripravnosti.